

چهل حدیث عزاداری

<?xml encoding="UTF-8">

مقدمه

عزاداری ، احیاء خط خون و شهادت

زندانی کردن (نور) در حصار شب ، شیوه کهن ستمگران حاکم ، در برخورد و مقابله با (حق) بوده است . خط فکری و سیاسی امامان شیعه ، از همین رو همواره از سوی قدرتها، مورد تضییق و محدودیت و انزوای تحمیلی قرار گرفته بود.

طبیعی است که در چنان شرایط، نوشتن و گفتن و سرودن و نشر تفکر و راه و خط آنان ، از اسلوبهای مؤثر شیعه به حساب می آمد و پیروان حق ، با زبان و قلم و شعر و مرثیه و اشک و عزاداری ، در (احیاء امراثمه) و زنده نگهداشتن حماسه ها و بیان فضایلشان تلاش می کردند.

در آن عصر خفقان ، طرح (خط امامان) ، نوعی مبارزه سیاسی - اجتماعی بود و خطرهای در پی داشت .
ذکرها و یادها، جهاد بود.

جلسات انس و دیدار شیعیان ، وسیله ای برای الهام گیری و یافتن محورهای (وحدت مکتبی) به حساب می آمد و شعر و مرثیه و نوحه و گریستن و عزاداری بر شهیدان کربلا و سیدالشهدا و مظلومیّت اهل بیت علیهم السّلام در آن عصر (نتوانستن) ها، ابعادی از مسأله زنده نگهداشتن مشعل حق و دعوت به (نور) و (ایمان) بود.
سروده های موضعدار شاعران شیعی ، آنچه که به اهل بیت مربوط می شد، بطورعمده دو محور اساسی داشت :

1 - مدایح

2 - مرثی

استفاده ازمدح و مرثیه ، همواره بعنوان اهرمی در دفاع ازحق ومبارزه باحکومت های جور، مورد استفاده قرار می گرفت .

برپایی مراسم سوگواری برای ائمه و احیای خاطره شکوهمند و الهام بخش حیات و جهاد و شهادتشان ، همواره در تاریخ ، حرکت آفرین و بیدارگر بوده است .

سنت شعر گفتن و مرثیه خواندن و گریستن و گریاندن در مجالس سوگ اهل بیت نیز، مورد تشویق و دستور امامان بود، چرا که عزاداری ، رساندن صدای مظلومیّت آل علی به گوش مسلمانان بود و رسالتی عظیم داشت .
اقامه مجالس به یاد آنان ، بیان رنجهای جانکاه پیشوایان حق و خون دلهای ائمه عدل ، فاش ساختن و آشکار کردن ناله مظلومانه آنان در هیاهوی پرفریب اغواگران بود و عزاداری برای شهید، انتقال فرهنگ شهادت به نسلهای آینده تلقی می شد ... و این خط همچنان ادامه یافت ، تا اکنون (1).

در اینگونه مجالس ، احساس و عاطفه ، به کمک شعور می آید و مکتب عاشورا زنده می ماند و اشک ، زبان گویای احساسهای عمیق يك انسان متعهد و پای بند به خط حسینی و کربلایی است .
اشک ، دلیل عشق است و نشانه پیوند.

اشک ، زبان دل است و شاهد شوق .

دلی که به حسین علیه السّلام و اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله عشق دارد، بی شک در سوگ آنان می گرید

و با این گریه ، مهر و علاقه درونی خود را نشان می دهد و گریه بر حسین علیه السّلام تجدید بیعت با (کربلا) و فرهنگ شهادت است و امضای راه خونین شهیدان .

اشک ، خون می سازد و مجاهد و شهید می پرورد.

جبهه های گرم ایران اسلامی در سالهای (دفاع مقدس)، گویاترین و زنده ترین سندی است که نشان می دهد چگونه عشق عاشورایی و مراسم نوحه خوانی و اشک ریختن بر سالار شهیدان ، محرم را ماه (پیروزی خون بر شمشیر) می سازد و اشک را به سلاحی کاری و مؤثر تبدیل می کند.

سابقه عزاداری و سوگواری بر مظلومیت خاندان پیامبر علیهم السّلام بسیار دیرینه است و خود پیامبر و علی و فاطمه و... علیهم السّلام و فرشتگان و کروبیان و جنّ و انس بر مظلومیت (آل الله) گریسته و مجالس عزا و گریه برپا کرده اند. حتی انبیای گذشته هم اشکی ریزان و دلی سوزان و توسّل و توجّهی به خاندان عصمت و اسوه های شهادت داشته اند(2).

شبهه آفرینیهای کج فهمان یا مغرضان نسبت به مسأله گریستن و عزاداری و توسّل و اقامه مراسم و شعائر دینی در سوگ امامان مظلوم و شهید، جز از بی خبری آنان از تعالیم اسلام و دستورها و سنتهای پیامبر اسلام ، نشاءت نمی گیرد(3).

این مجموعه چهل حدیث که پیش رو دارید، برخی از احادیث مربوط به این سنت ارزشمند و سازنده را در بردارد. امید است که آشنایی با فرهنگ دینی و عمل به آن ، وسیله نجات ما و سبب شفاعت (اهل بیت) از ما در روز قیامت گردد.

قم - جواد محدثی

فروردین 1375

آتش عشقِ حسینی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ :

إِنَّ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامِ حَرَارَةً فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَبْرُدُ أَبَدًا.

ترجمه : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

برای شهادت حسین علیه السلام ، حرارت و گرمایی در دلهای مؤمنان است که هرگز سرد و خاموش نمی شود.

جامع احادیث الشیعه ، ج 12، ص 556

عاشورا، روز غم

قال الرضا عليه السلام :

مَنْ كَانَ يَوْمَ عَاشُورَا يَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَ حُزْنِهِ وَ بُكَائِهِ جَعَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمَ فَرَجِهِ وَ سُورِهِ.

ترجمه :

امام رضا علیه السلام فرمود:

هر کس که عاشورا، روز مصیبت و اندوه و گریه اش باشد، خداوند روز قیامت را برای او روز شادی و سرور قرار می دهد.

لبحارالانوار، ج 44، ص 284

محرم ، ماه سوگواری

قال الرضا عليه السلام :

انَّ اَبِي إِذَا دَخَلَ شَهْرَ الْمُحَرَّمِ لَا يُرَى ضَاحِكاً وَ كَانَتْ الْكَابَةُ تَغْلِبُ عَلَيْهِ حَتَّى يَمُضِيَ مِنْهُ عَشْرَةُ أَيَّامٍ، فَإِذَا كَانَ الْيَوْمُ الْعَاشِرُ كَانَ ذَلِكَ الْيَوْمُ يَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَ حُزْنِهِ وَ بُكَائِهِ ...

ترجمه :

امام رضا عليه السلام فرمود:

هرگاه ماه محرم فرا می رسید، پدرم (موسی بن جعفر علیه السلام) دیگر خندان دیده نمی شد و غم و افسردگی بر او غلبه می یافت تا آن که ده روز از محرم می گذشت ، روز دهم محرم که می شد، آن روز، روز مصیبت و اندوه و گریه پدرم بود.

امالی صدوق ، ص 111

دیده های خندان

قال رسول الله صلى الله عليه وآله :

يا فَاطِمَةُ! كُلُّ عَيْنٍ بَاكِئَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا عَيْنٌ بَكَتْ عَلَى مُصَابِ الْحُسَيْنِ فَإِنَّهَا ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ بِنَعِيمِ الْجَنَّةِ.

ترجمه :

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

فاطمه جان !روز قیامت هر چشمی گریان است ؛ مگر چشمی که در مصیبت و عزای حسین گریسته باشد، که آن چشم در قیامت خندان است و به نعمتهای بهشتی مزده داده می شود.

بحارالانوار، ج 44، ص 293

سالگرد سوگ حسین علیه السلام

عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

نِيحَ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ سَنَةٌ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ وَ ثَلَاثَ سِنِينَ مِنَ الْيَوْمِ الَّذِي أُصِيبَ فِيهِ.

ترجمه :

حضرت صادق علیه السلام فرمود:

يك سال تمام ، هر شب و روز بر حسین بن علی علیه السلام نوحه خوانی شد و سه سال ، در روز شهادتش سوگواری برپا گشت .

بحارالانوار، ج 79، ص 102

بودجه عزاداری

قال الصادق عليه السلام :

قال لي أبي : يا جَعْفَرُ! أَوْقِفْ لِي مِنْ مَالِي كَذَا وَكَذَا النَّوَادِبَ تَنْدُبُنِي عَشْرَ سِنِينَ بِمَنَى أَيَّامٍ مِنِّي .

ترجمه :

امام صادق علیه السلام می فرماید:

پدرم امام باقر علیه السلام به من فرمود:

ای جعفر! از مال خودم فلان مقدار وقف نوحه خوانان کن که به مدت ده سال در (منا) در ایام حج، بر من نوحه خوانی و سوگواری کنند.

بحارالانوار، ج 46، ص 220

نوحه خوانی سنتی

عَنْ أَبِي هَارُونَ الْمَكْفُوفِ قَالَ :

ترجمه :

دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لِي : اُنْشِدْنِي ، فَأَنْشَدْتُهُ فَقَالَ : لَا ، كَمَا تُنْشِدُونَ وَ كَمَا تَرْثِيهِ عِنْدَ قَبْرِه ...
ابو هارون مكفوف می گوید:

خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدم . امام به من فرمود: (برایم شعر بخوان) . پس برایش اشعاری خواندم . فرمود: اینطور نه ، همان طور که (برای خودتان) شعرخوانی می کنید و همانگونه که نزد قبر حضرت سیدالشهدا مرثیه می خوانی .

بحارالانوار، ج 44، ص 287

پاداش شعر گفتن برای حسین علیه السلام

قال الصادق عليه السلام :

مَا مِنْ أَحَدٍ قَالَ فِي الْحُسَيْنِ شِعْرًا فَبَكَى وَ أَبْكَى بِهِ إِلَّا أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ وَ عَفَرَ لَهُ.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام به جعفر بن عfan فرمود:

هیچ کس نیست که درباره حسین علیه السلام شعری بسراید و بگرید و با آن بگریاند مگر آن که خداوند، بهشت را بر او واجب می کند و او را می آمرزد.

رجال شیخ طوسی ، ص 289

سرودن برای اهل بیت علیهم السلام

قال الصادق عليه السلام :

مَنْ قَالَ فِينَا بَيْتَ شِعْرِ بَنِي اللَّهِ لَهُ بَيْتٌ فِي الْجَنَّةِ.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس در راه ما و برای ما يك بيت شعر بسراید، خداوند برای او خانه ای در بهشت ، بنا می کند.

وسائل الشیعه ، ج 10، ص 467

اصحاب مدح و مرثیه

قال الصادق عليه السلام :

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي النَّاسِ مَنْ يَفْذُ إِلَيْنَا وَ يَمْدَحُنَا وَ يَرْتِي لَنَا.

ترجمه :

امام صادق عليه السلام فرمود:

خدا را سپاس که در میان مردم ، کسانی را قرار داد که به سوی ما می آیند و بر ما وارد می شوند و ما را مدح و مرثیه می گویند.

وسائل الشیعه ، ج 10، ص 469

شعر خوانی در ایام عزا

قال الرضا عليه السلام :

يا دَعْبِلُ! أَحِبُّ أَنْ تُنْشِدَنِي شِعْراً فَإِنَّ هَذِهِ الْيَّامَ أَيَّامُ حُزْنٍ كَانَتْ عَلَيْنَا أَهْلُ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَام .

ترجمه :

امام رضا عليه السلام به دعبل (شاعر اهل بیت) فرمود.

ای دعبل ! دوست دارم که برایم شعری بسرایی و بخوانی ، چرا که این روزها (ایام عاشورا) روز اندوه و غمی است که بر ما خاندان رفته است .

جامع احادیث الشیعه ، ج 12، ص 567

مرثیه ، نصرت اهل بیت عليهم السلام

عَنْ الرضا عليه السلام :

يا دَعْبِلُ! إِرِثِ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَام فَإِنَّتَ نَاصِرُنَا وَ مَادِحُنَا مَا دُمْتَ حَيًّا فَلَا تُقْصِرْ عَنْ نَصْرِنَا مَا اسْتَطَعْتَ.

ترجمه :

امام رضا عليه السلام فرمود:

ای دعبل ! برای حسین بن علی عليه السلام مرثیه بگو، تو تا زنده ای ، یاور و ستایشگر مایی ، پی تا می توانی ، از یاری ما کوتاهی مکن .

جامع احادیث الشیعه ، ج 12، ص 567

قال علي عليه السلام :

إِنَّ اللَّهَ ... إِخْتَارَ لَنَا شِيعَةً يَنْصُرُونَنَا وَ يَفْرَحُونَ بِفَرَحِنَا وَ يَحْزَنُونَ لِحُزْنِنَا.

ترجمه :

علی عليه السلام فرمود:

خداوند برای ما، شیعیان و پیروانی برگزیده است که ما را یاری می کنند، با خوشحالی ما خوشحال می شوند و در اندوه و غم ما، محزون می گردند.

غررالحکم ، ج 1، ص 235

گُشته اشك

قال الحسين عليه السلام :

أَنَا قَتِيلُ الْعَبْرَةِ

لَا يَذْكُرُنِي مَوْ مِنْ إِلَّا بَكِي .

ترجمه :

حسین بن علی علیه السلام فرمود:

من گشته اشکم . هیچ مؤ منی مرا یاد نمی کند مگر آنکه (بخاطر مصیبت‌هایم) گریه می کند.

بحارالانوار، ج 44، ص 279

يك قطره اشك

قال الحسين عليه السلام :

مَنْ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ فِينَا قَطْرَةً بَوَّاءَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ الْجَنَّةَ.

ترجمه :

حسین بن علی علیه السلام فرمود:

چشمان هر کس که در مصیبت‌های ما قطره ای اشک بریزد، خداوند او را در بهشت جای می دهد.

احقاق الحق ، ج 5، ص 523

بهشت ، پاداش عزاداری

قال علي بن الحسين السَّجَّاد عليه السلام :

أَيُّمَا مَوْ مِنْ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ وَ مَنْ مَعَهُ حَتَّى يَسِيلَ عَلَى خَدَّيْهِ بَوَّاءَهُ اللَّهُ فِي الْجَنَّةِ عُرفاً.

ترجمه :

امام سجّاد علیه السلام فرمود:

هر مؤ منی که چشمانش برای کشته شدن حسین بن علی علیه السلام و همراهانش اشکبار شود و اشک بر

صورتش جاری گردد، خداوند او را در غرفه های بهشتی جای می دهد.

ینابیع الموده ، ص 429

به یاد فرزندان فاطمه علیها السلام

قال السَّجَّادُ عليه السلام :

إِنِّي لَمْ أَذْكُرْ مَصْرَعَ بَنِي فَاطِمَةَ إِلَّا حَنَقْتَنِي لِذَلِكَ عَبْرَةً.

ترجمه :

امام سجّاد علیه السلام فرمود:

من هرگز شهادتِ فرزندان فاطمه علیها السلام را به یاد نیاوردم ، مگر آنکه بخاطر آن ، چشمانم اشکبار گشت .

بحارالانوار، ج 46، ص 109

سوگواری در خانه ها

قال الباقر عليه السلام :

كِيهِ وَ يَاءُ مُرْ مَنْ فِي دَارِهِ بِالْبُكَاءِ عَلَيْهِ وَ يُقِيمُ فِي دَارِهِ مُصِيبَتَهُ بِإِظْهَارِ الْجَزَعِ عَلَيْهِ وَ يَتَلَاقُونَ بِالْبُكَاءِ بَعْضُهُمْ بَعْضاً فِي الْبُيُوتِ وَ لِيَعَزَّزَ بَعْضُهُمْ بَعْضاً بِمُصَابِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَام .

ترجمه :

امام باقر علیه السلام نسبت به کسانی که در روز عاشورا نمی توانند به زیارت آن حضرت بروند، اینگونه دستور عزاداری دادند و فرمودند:

علیه السلام ندبه و عزاداری و گریه کند و به اهل خانه خود دستور دهد که بر او بگریند و در خانه اش با اظهار گریه و ناله بر حسین علیه السلام ، مراسم عزاداری برپا کند و یکدیگر را با گریه و تعزیت و تسلیت گویی در سوگ حسین علیه السلام در خانه هایشان ملاقات کنند.

کامل الزیارات ، ص 175

اشك على عليه السلام در سوگ شهدای کربلا

قال الباقر عليه السلام :

بَلَا فِي اثْنَيْنِ مِنْ أَصْحَابِهِ قَالَ: فَلَمَّا مَرَّ بِهَا تَرَفَّرَتْ عَيْنَاهُ لِلْبُكَاءِ ثُمَّ قَالَ: هَذَا مَنَاخُ رِكَابِهِمْ وَ هَذَا مُلْقَى رِحَالِهِمْ وَ هِيَهُنَا تُهْرَاقُ دِمَاؤُهُمْ، طُوبَى لَكَ مِنْ تُرْبَةٍ عَلَيْكَ تُهْرَاقُ دِمَاءُ الْاِحِبَّةِ.

ترجمه :

امام باقر علیه السلام فرمود:

امیرالمؤمنین علیه السلام با دو تن از یارانش از (کربلا) گذر کردند، حضرت ، هنگام عبور از آنجا، چشمهایش اشک آلود شد، سپس فرمود:

اینجا مرکبهایشان بر زمین می خوابد، اینجا محلّ بارافکندنشان است و اینجا خونهایشان ریخته می شود، خوشا به حال تو ای خاکی که خون دوستان بر روی تو ریخته می شود!

بحارالانوار، ج 44، ص 258

اشك ، حجاب دوزخ

قال الباقر عليه السلام :

مَا مِنْ رَجُلٍ ذَكَرْنَا أَوْ ذُكِرْنَا عِنْدَهُ يَخْرُجُ مِنْ عَيْنَيْهِ مَاءٌ وَلَوْ مِثْلَ جَنَاحِ الْبَعُوضَةِ إِلَّا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ وَ جَعَلَ ذَلِكَ الدَّمَاعَ حِجَاباً بَيْنَهُ وَ بَيْنَ النَّارِ.

ترجمه :

امام باقر علیه السلام پس از شنیدن سروده های (کمیت) درباره اهل بیت ، گریست و سپس فرمود:

هیچ کس نیست که ما را یاد کند، یا نزد او از ما یاد شود و از چشمانش هر چند به اندازه بال پشه ای اشک آید، مگر آنکه خداوند برایش در بهشت ، خانه ای بنا کند و آن اشک را حجاب میان او و آتش دوزخ قرار دهد.

الغدیر، ج 2، ص 202

بیست سال گریه

قال الصادق عليه السلام :

بَكَى عَلَى بَنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَام عِشْرِينَ سَنَةً وَ مَا وُضِعَ بَيْنَ يَدَيْهِ طَعَامٌ إِلَّا بَكَى .

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

امام زین العابدین علیه السلام بیست ساله (به یاد عاشورا) گریست و هرگز طعامی پیش روی او نمی گذاشتند مگر اینکه گریه می کرد.

بحارالانوار، ج 46، ص 108

ادب سوگواری

قال الصادق علیه السلام :

لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَمَلَتْ عَيْنُ رَسُولِ اللَّهِ بِالْذُّمِّ ثَمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَ يَحْزَنُ الْقَلْبُ وَ لَا نَقُولُ مَا يُسْخِطُ الرَّبَّ وَ إِنَّا بِكَ يَا إِبْرَاهِيمَ لَمَحْزُونُونَ.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

چون ابراهیم - پسر رسول خدا - از دنیا رفت ، چشم پیامبر پر از اشک شد. سپس پیامبر فرمود: چشم ، اشکبار می شود و دل غمگین می گردد، ولی چیزی نمی گوییم که خدا را به خشم آورد، و ما در سوگ تو - ای ابراهیم - اندوهناکیم .

بحارالانوار، ج 22، ص 157

چشمهای اشکبار

قال الصادق علیه السلام :

مَنْ ذُكِرْنَا عَنْدهُ فَمَاضَتْ عَيْنَاهُ حَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَلَى النَّارِ.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

نزد هر کس که از ما (و مظلومیت ما) یاد شود و چشمانش پر از اشک گردد، خداوند چهره اش را بر آتش دوزخ حرام می کند.

بحارالانوار، ج 44، ص 285

احیاء خط اهل بیت علیهم السلام

قال الصادق علیه السلام :

تَزَاوَرُوا وَ تَلَاَقُوا وَ تَذَاكَرُوا وَ أَحْيُوا أَمْرَنَا.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

به زیارت و دیدار یکدیگر بروید، با هم به سخن و مذاکره بنشینید و امر ما را (:کنایه از حکومت و رهبری) زنده کنید.

بحارالانوار، ج 71، ص 352

مجالس حسینی

قال الصادق علیه السلام للفضیل :

تَجْلِسُونَ وَ تَحَدِّثُونَ؟ فَقَالَ: نَعَمْ، قَالَ: إِنَّ تِلْكَ الْمَجَالِسَ أُحِبُّهَا فَأَعْبِئُوا أَمْرَنَا، فَرَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَحْيَى أَمْرَنَا.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام از (فضیل) پرسید:

آیا (دور هم) می نشینید و حدیث و سخن می گوئید؟

گفت : آری

فرمود: اینگونه مجالس را دوست دارم ، پس امر (امامت) ما را زنده بدارید. خدای رحمت کند کسی را که امر و راه ما را احیا کند.

وسائل الشیعه ، ج 10، ص 392

اشکهای ارزشمند

قال الصادق علیه السلام :

... رَحِمَ اللَّهُ دَمْعَتَكَ، أَمَا إِنَّكَ مِنَ الَّذِينَ يُعَدُّونَ مِنْ أَهْلِ الْجَزَعِ لَنَا وَالَّذِينَ يَفْرَحُونَ لِفَرْحِنَا وَ يَحْزَنُونَ لِحُزْنِنَا، أَمَا إِنَّكَ سَتَرَى عِنْدَ مَوْتِكَ حُضُورَ آبَائِي لَكَ... .

ترجمه :

امام صادق علیه السلام ، به (مسمع) که از سوگواران و گریه کنندگان بر عزای حسینی بود، فرمود:

خدای ، اشک تو را مورد رحمت قرار دهد. آگاه باش ، تو از آنانی که از دلسوختگان ما به شمار می آیند، و از آنانی که با شادی ما شاد می شوند و با اندوه ما غمگین می گردند.

آگاه باش ! تو هنگام مرگ ، شاهد حضور پدرانم بر بالین خویش خواهی بود.

وسائل الشیعه ، ج 10، ص 397

دلهای سوخته

قال الصادق علیه السلام :

اللَّهُمَّ ... وَ اَرْحَمْ تِلْكَ الْأَعْيْنَ الَّتِي جَرَتْ دُمُوعُهَا رَحْمَةً لَنَا وَ اَرْحَمْ تِلْكَ الْقُلُوبَ الَّتِي جَزَعَتْ وَ احْتَرَقَتْ لَنَا وَ اَرْحَمْ الصَّرْحَةَ الَّتِي كَانَتْ لَنَا.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام بر سجاده خود نشسته و بر زائران و سوگواران اهل بیت ، چنین دعا می کرد و می فرمود:

خدایا ... آن دیدگان را که اشکهایش در راه ترخم و عاطفه بر ما جاری شده و دلهایی را که بخاطر ما نالان گشته و

سوخته و آن فریادها و ناله هایی را که در راه ما بوده است ، مورد رحمت قرار بده .

بحارالانوار، ج 98، ص 8

گریه برمظلومیت شیعه

قال الصادق علیه السلام :

مَنْ دَمَعَتْ عَيْنُهُ فِينَا دَمْعَةً لَدِمَ سَفِكَ لَنَا أَوْ حَقَّ لَنَا نُقْصَانُهُ أَوْ عَرَضَ أَنْتَهَكَ لَنَا أَوْلَا حِدٍ مِنْ شِيَعَتِنَا بَوَّاءَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِهَا فِي الْجَنَّةِ حَقْبًا.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس که چشمش در راه ما گریان شود، بخاطر خونی که از ما ریخته شده است ، یا حقی که از ما گرفته اند، یا آبرویی که از ما یا یکی از شیعیان ما برده و هتک حرمت کرده اند، خدای متعال به همین سبب ، او را در بهشت جاودان ، برای ابد جای می دهد.

امالی شیخ مفید، ص 175

ثواب بی حساب

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَام :

لِكُلِّ شَيْءٍ ثَوَابٌ إِلَّا الدَّمْعَةَ فِينَا.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر چیزی پاداش و مزدی دارد، مگر اشکی که برای ما ریخته شود (که چیزی با آن برابری نمی کند و مزد بی اندازه دارد).

جامع احادیث الشیعه ، ج 12، ص 548

کوثر و اشک

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَام :

مَا مِنْ عَيْنٍ بَكَتْ لَنَا إِلَّا نُعِمْتُ بِالنَّظَرِ إِلَى الْكَوْثَرِ وَ سُقِيتُ مِنْهُ.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

هیچ چشمی نیست که برای ما بگرید، مگر اینکه برخوردار از نعمت نگاه به (کوثر) می شود و از آن سیرابش می کنند.

جامع احادیث الشیعه ، ج 12، ص 554

گریه آسمان

عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَام :

يَا زُرَّارَةُ! إِنَّ السَّمَاءَ بَكَتْ عَلَى الْحُسَيْنِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

ای زرارہ ! آسمان چهل روز، در سوگ حسین بن علی علیه السلام گریه کرد.

جامع احادیث الشیعه ، ج 12، ص 552

گریه و اندوه مطلوب

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَام :

ترجمه :

كُلُّ الْجَزَعِ وَ الْبُكَاءِ مَكْرُوهٌ سِوَى الْجَزَعِ وَ الْبُكَاءِ عَلَى الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَام

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر نالیدن و گریه ای مکروه است ، مگر ناله و گریه بر حسین علیه السلام .

بحارالانوار، ج 45، ص 313

پیامبر صلی الله علیه و آله و گریه بر شهید

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَام :

إِنَّ النَّبِيَّ لَمَّا جَاءَتْهُ وَفَاةُ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ كَانَ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ كَثُرَ بُكَاءُهُ عَلَيْهِمَا جِدًّا وَ يَقُولُ: كَانَا يُحَدِّثَانِي وَ يُؤَيِّسَانِي فَذَهَبَا جَمِيعًا.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

وقتی خبر شهادت جعفر بن ابی طالب و زید بن حارثه به پیامبر خدا رسید، از آن پس هرگاه وارد خانه می شد، بر

آن دو شهید بشدت می گریست و می فرمود:

آن دو شهید، با من هم سخن و همدم و انیس بودند، و هر دو رفتند! ...

من لایحضره الفقیه ، ج 1، ص 177

نَفْسَهَا تَسْبِيح

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَام :

نَفْسُ الْمَهْمُومِ لِيُظْلِمَنَا تَسْبِيحٌ

وَ هَمُّهُ لَنَا عِبَادَةٌ وَ كِتْمَانُ سِرِّنَا جِهَادٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام :

يَجِبُ أَنْ يُكْتَبَ هَذَا الْحَدِيثُ بِالذَّهَبِ.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

نفس کسی که بخاطر مظلومیّت ما اندوهگین شود، تسبیح است و اندوهش برای ما، عبادت است و پوشاندن

راز ما جهاد در راه خداست .

سپس امام صادق علیه السلام افزود:

این حدیث را باید با طلا نوشت !

امالی شیخ مفید، ص 338

فرشتگان سوگوار

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَام :

أَرْبَعَةُ أَلْفٍ مَلَكٍ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ شُعْتُ غُبْرِيَّ كَوْنُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

ترجمه :

امام صادق علیه السلام فرمود:

چهار هزار فرشته نزد قبر سیدالشهدا علیه السلام ژولیده و غبارآلود، تا روز قیامت بر آن حضرت می گریند.

کامل الزیارات ، ص 119

گریه بر حسین علیه السلام

قال الرضا علیه السلام :

يَا ابْنَ شَبِيبٍ! إِنْ كُنْتَ بَاكِياً لَشَيْءٍ فَأَبْكِ لِلْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُ ذِيحَ كَمَا يُذْبِحُ الْكَبْشُ.

ترجمه :

امام رضا علیه السلام به (ریان بن شبیب) فرمود:

ای پسر شبیب! اگر بر چیزی گریه می کنی ، بر حسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام گریه کن ، چرا که او را

مانند گوسفند سر بریدند.

بحارالانوار، ج 44، ص 286

مجالسی به یاد ائمه علیهم السلام

قال الرضا علیه السلام :

مَنْ جَلَسَ مَجْلِساً يُحْيِي فِيهِ أَمْرُنَا

لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ.

ترجمه :

امام رضا علیه السلام فرمود:

هر کس در مجلسی بنشیند که در آن ، امر (و خط و مرام ما) احیا می شود، دلش در روزی که دلها می میرند، نمی

میرد.

بحارالانوار، ج 44، ص 278

آثار گریستن بر حسین علیه السلام

قال الرضا علیه السلام :

فَعَلَى مِثْلِ الْحُسَيْنِ فَلْيَبْكِ الْبَاكُونَ

فَإِنَّ الْبُكَاءَ عَلَيْهِ يَحُطُّ الذُّنُوبُ الْعِظَامُ.

ترجمه :

امام رضا علیه السلام فرمود:

گریه کنندگان باید بر کسی همچون حسین علیه السلام گریه کنند، چرا که گریستن برای او، گناهان بزرگ را فرو

می ریزد.

بحارالانوار، ج 44، ص 284

اشگ و آمرزش گناه

قَالَ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَا بَنَ شَبِيبٍ! إِنَّ بَكَيْتَ عَلَى الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى تَصِيرَ دُمُوعُكَ عَلَى خَدَّيْكَ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتَهُ صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا قَلِيلًا كَانَ أَوْ كَثِيرًا.

ترجمه :

امام رضا علیه السلام فرمود:

ای پسر شبیب! اگر بر حسین علیه السلام آن قدر گریه کنی که اشکهایت بر چهره ات جاری شود، خداوند همه گناهانت را که مرتکب شده ای می آمرزد؛ کوچک باشد یا بزرگ ، کم باشد یا زیاد.

امالی صدوق ، ص 112

همدلی با عترت

قَالَ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ :

إِنَّ سَرَكَ أَنْ تَكُونَ مَعَنَا فِي الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَانِ فَأَحْزَنَ لِحُزْنِنَا وَافْرَحَ لِفَرَجِنَا.

ترجمه :

امام رضا علیه السلام به ریّان بن شبیب فرمود:

اگر تو را خوشحال می کند که در درجات والای بهشت با ما باشی ، پس در اندوه ما غمگین باش و در شادی ما خوشحال باش .

جامع احادیث الشیعه ، ج 12، ص 549

پاورقی ها:

1- در این زمینه ها ر. ک . (فرهنگ عاشورا) از نویسنده .

2- به کتاب (تاریخ النیاحه علی الامام الشهید) یا ترجمه فارسی آن به نام (تاریخچه عزاداری حسینی) مراجعه کنید.

3- کتاب (سیرتنا و سنتنا) از مرحوم علامه امینی ، مباحث گسترده و مستندی در این باره دارد.